

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

IRSKÉ BÁJE A POVĚSTI

ILUSTROVANÁ DĚTSKÁ KNIHA
DLE LITERÁRNÍ PŘEDLOHY

Kateřina Buriánková

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Ilustrace a grafika

Specializace Grafický design

Bakalářská práce

IRSKÉ BÁJE A POVĚSTI

ILUSTROVANÁ DĚTSKÁ KNIHA
DLE LITERÁRNÍ PŘEDLOHY

Kateřina Buriánková

Vedoucí práce: MgA. Marie Kohoutová
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské
univerzity v Plzni

Plzeň 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Kateřina BURIÁNKOVÁ**
Osobní číslo: **D17B0036P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Ilustrace a grafika, specializace Komiks a ilustrace pro děti**
Téma práce: **ILUSTROVANÁ DĚTSKÁ KNIHA dle literární předlohy**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

- a) Tvůrčí záměr: Zajímám se o knihy a ráda bych zažila proces její tvorby. Ráda bych vytvořila umělecky hodnotnou knihu a propojila textové a obrazové části.
- b) Způsob: Vypracovat obrazový doprovod ke zvolenému textu, knihu digitálně připravit k tisku. Realizační technika vyplyne v průběhu přípravných kreseb a skic.
- c) Cíle: Vytvořit umělecky hodnotnou knihu.
- d) Předpokládaný charakter výstupu: Kompletní ilustrační a grafické řešení knihy včetně typografického zpracování ve 3 exemplářích o minimálním formátu 10x10 cm, s minimálním počtem 15 ilustrací.
- e) Rozsah průvodní zprávy: Minimální rozsah průvodní zprávy je stanoven na 3 normostrany.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

SCOTT, Michael. Magical Irish Fairy Tales. Přel. I. Daňhelová. 1. vydání. Brno: Ando Publishing, 1996. 124 s. ISBN 80-902032-4-8.

FARLEY, Julia. HUNTER, Fraser. Celts: art and identity. 1st published. United Kingdom: The British Museum Press, National Museums Scotland, 2015. 304 p. ISBN 978-0-7141283-6-8.

FRAZER, James. G., Zlatá ratolest, Přel. E. Herold a V. Štovičková-Heroldová, 2. vyd., Praha: Mladá fronta, 1994, 632 s. ISBN 80-204-0488-0.

PETIŠKA, Eduard., Staré řecké báje a pověsti, 14.vyd., Praha: Ottovo nakladatelství, 2013, 192 s. ISBN 80-7360-489-2.

SÍS, Petr. Tibet – tajemství červené krabičky. Praha: Raketa, 2005. ISBN 978-80-86803-03-1. SÍS, Petr. Ptačí sněm. V Praze: Labyrint, 2011. ISBN 978-80-86803-20-3.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Marie Kohoutová**
Katedra designu

Datum zadání bakalářské práce: **30. září 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

v z. Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D.
proděkan pro studijní a pedagogické záležitosti

Doc. akademický malíř Josef Mištera
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, červenec 2020

.....

podpis autora

Obsah:

1. Téma a důvod jeho volby, cíl práce	6
2. Proces přípravy a tvorby	6
3. Ilustrace	7
4. Popis výsledného díla, technické řešení.....	8
5. Seznam použitých zdrojů.....	10
6. Resumé.....	11
7. Seznam příloh	12

1. Téma a důvod jeho volby, cíl práce

Výběr tématu bakalářské práce ilustrovaná kniha dle literární předlohy pro mě nebylo až tak obtížné, protože se zajímám o knihy a ráda bych se ve svém dalším studiu ubírala tímto směrem. I když jsem se zabývala převážně tvorbou autorských knih a komiksů, měla jsem i příležitosti vytvořit obrazový doprovod podle literární předlohy. Ve své bakalářské práci jsem se chtěla více soustředit na tvorbu ilustrací a na celkové zpracování knihy, a proto jsem si vybrala už existující text. S knihou Irské báje a pověsti jsem se setkala před dvěma lety a okouzlit mě celkový její charakter. Líbily se mi příběhy a zdál se mi přitažlivý i samotný překlad textu. Není mi známo, že by kniha byla ilustrovaná, ale myslím, že by si zasloužila další zpracování. Měla jsem před sebou naprostou svobodu ve zpracování, ale i díky tomu se tato práce zároveň pro mě stala velkou výzvou.

2. Proces přípravy a tvorby

Krátce po výběru literární předlohy, jsem odcestovala do Londýna, kde jsem navštívila Britské muzeum kvůli výstavě Celts Art and Identity. Přivezla jsem si rozsáhlou publikaci o keltské kultuře a ještě předtím, než vznikly první náskry ilustrací, jsem získávala poznatky a inspiraci.

Zajímalo mě, jak byly knihy s podobnou tematikou zpracované. Našla jsem obvykle ilustrace v secesním duchu, ilustrace stylizované do tvarosloví keltských ornamentů a dekorativně užívané ornamenty a vzory. Takové zpracování mě příliš neoslovilo, protože jsem i měla trochu už představu o charakteru knihy. Nesnažila jsem se celkový vzhled knihy stylizovat do cizího způsobu, a proto jsem vycházela z toho, jak na mě celá kniha působí. Přihlédla jsem k samotným příběhům a snažila jsem se najít i vhodný výtvarný projev. Báje na mě působí mile až pohádkově a sem tam nechybí ani trochu drsnosti, ostatně jak bych u příběhů ze severu očekávala. Následovala jsem povahu textu a snažila se k němu vytvořit odpovídající ilustrace, které jsem se rozhodla malovat akvarelem a kombinovat lehce s tužkou. Snažila jsem se vybrat takové scény k ilustrování, ve kterých by mohla být zachycena odpovídající atmosféra. Líbilo se mi vytvářet scénu a dovolila jsem si přidávat i vlastní interakce, zvířata, vzory a detaily, které by dokreslily náladu celé ilustrace.

Ze souboru jsem vybrala tři příběhy, které na mě zapůsobily. Zároveň jsem vybrala i takové, o kterých jsem se domnívala, že vytvoří charakter země i kultury k jaké se vážou. První příběh mluví o objevení samotné země Erin, což je pojmenování Irska ve starém jazyce. Myslím si, že tento příběh uvede čtenáře do knihy, a proto jsem ho i zařadila jako první. Následující příběh hovoří o blahobytu, bohatství země Erin a jeho pastvinách. A v posledním na mě více než v předchozích příbězích působila přítomnost magie.

Jelikož jsem nenašla nikde tuto knihu na internetu, bylo nutné přepsat tři příběhy. Už od začátku jsem počítala s tím, že si připravím dokument a udělám sazbu textu v

Indesignu a předběžně si připravím místo pro ilustrace. Vybrala jsem pro text velikost a font přibližně vhodný k charakteru prvních ilustrací, ale který jsem mohla v průběhu tvorby změnit za podobný font.

Navrhla jsem všechny ilustrace a jejich umístění v knize, poté jsem si zhotovila i zmenšenou maketu, abych při otáčení stránek zjistila rytmus celé knihy.

3. Ilustrace

Jelikož jednotlivé báje a pověsti od Michaela Scotta nebyly vzájemně provázané, mohla jsem si dovolit zachovat původní přeložený text, který se mi líbil. Báje, které jsem vybrala, na mě působí mile až pohádkově, avšak nechybí ani trocha tvrdého překvapení, jak bych u příběhů ze severu očekávala. Proto jsem se snažila následovat povahu tohoto textu i v ilustraci.

Střídala jsem malé a jednostránkové ilustrace s velkými dvoustránkovými ilustracemi. Dvoustránkové ilustrace jsem používala pro větší důraz na atmosféru a pro umocnění jsem uvedla jen kratší text, aby nezatěžoval čtenáře. Také jsem propojovala ilustrace s textem, kdy jsem například nechala zasáhnout jen část ilustrace do další stránky. Nebo jsem použila jen částečný pohled ze scény bez pozadí, který se propojit s textovou částí. Nechtěla jsem menší ilustrace vsadit do pravidelných objektů, protože celkový dojem nebyl celistvý. A našla jsem způsob, který by byl harmonicky k technice akvarelu a který jsem používala například ve všech ilustracích ke kapitole.

Dávala jsem od začátku přednost tradiční technice oproti digitálnímu zpracování ilustrací. Lépe se hodila technika, která by byla živočišnější, protože jsem počítala s tím, že se hojně bude objevovat krajina, lesy a rostliny. Nakonec jsem si vybrala akvarel, s kterým pracuji nejdéle. Mohla jsem s ním zacházet tak, abych vytvořila něco jemného a nebo naopak více expresivního podle potřeby. Kresbu jsem vyvedla tužkou, která se mi zdála harmonická k akvarelu.

Přemýšlela jsem také o významu barev. Usoudila jsem, že bude prospěšné propojit všechny tři příběhy skrze barevnost. Rozhodla jsem se, že bude celkově převažovat hnědá a zelená barva. Následně jsem vybrala tři další barvy a to červenou, modrou a fialovou, které budou výraznější a budou se opakovat.

Už je tak vžité, že k Irsku patří krajina a především zelená barva a ani mým záměrem nebylo vědomě narušovat asociaci a snažila jsem se ji podpořit. Proto jsem při výběru částí k ilustraci už na to pamatovala a zvolila jsem i takové scény, kterými bych nenásilně naplnila tento rys. Pro představu takové krajiny mi pomohly i fotografie a dokumenty o Irsku, které posloužily jako inspirace. Sám Michael Scott vychází ze starých pověstí, ale přidává do nich i něco ze své imaginace. Proto i já jsem neměla záměr vytvořit fakticky přesnou knihu, i kvůli nedostatku informací z textu. Ale přesto jsem si přála, aby ilustrace měly správným charakter, a tak po vzoru Michaela Scotta jsem přihlédla ke keltské kultuře, která se pojí i s

historií irské krajiny.

Použila jsem existující vzory a předměty. Velice mi pomohl pobyt v Londýně, kde jsem navštívila sbírku ke keltské kultuře. Čerpala jsem i z rozsáhlé publikace této výstavy a mohla jsem se tam dozvědět něco málo o nalezených předmětech, které jsou často zahalené tajemstvím o svém původu. A toho jsem i využila a přidružila jejich význam k situacím nebo postavám, kterým by mohly odpovídat v těchto bájích a pověstech. Nechtěla jsem ornamenty a vzory vyčlenit a spíše jsem se snažila je citlivě používat do oděvů, štítů, šperků a předmětů. Někdy jsem našla i ideální odkaz konkrétního vzoru v příběhu. Například když má mladík na svém štítu vzor tři psy jako předzvěst krutého osudu pro jeho budoucí ženu a syny, kteří se promění právě do podoby tří psů (příloha 6, 6.1 Ukázka detailu ilustrace, štít).

Stejně tak jsem pro vzor na plášti víly, která věští smrt, použila kresby z kamenů na hrobech. V kultuře jsou tyto víly vnímány různě, hovoří se o tom, že jsou předzvěstí smrti a zpívají u domu tomu, kdo brzy zemře. Ale také se na ně dívá jako na průvodce, jejichž zpěv následuje duše na druhý břeh. Také se mluví o tom, že vílou může být i dívka, údajně by se měla objevit do každé rodiny za několik set let minimálně jednou. Má údajně schopnost předvídat smrt a její příchod provází znamení, jako například, že se narodí v ten den, kdy někdo z rodiny zemře. Všechny informace, které se často opakovaly, mi pomohly jako podpurný materiál k samotné knize. Přála jsem si, aby víla vypadala zároveň magicky jako bytost i pozemsky jako dívka. Vedl mě k tomu samotný příběh, když se víla zamilovala do mladíka, působila na mě více lidsky. Zároveň ovládala magii a její magický charakter jsem zachovala i v jejím samotném vzhledu a ztvárnila jsem ji s prázdnými zářivými očima. Spojení víly se smrtí jsem otiskla do vzoru na jejím plášti. Kresby na kamenech, které patrně patřily k rituálu pohřbívání, mi přišly jako ideální spojení se smrtí (příloha 6, 6.2 Ukázka detailu ilustrace, plášť).

4. Popis výsledného díla, technické řešení

Původně jsem uvažovala o menších rozměrech výsledné knihy, protože mi menší knihy přijdou sympatické a pohodlné v ruce. I na doporučení vedoucí práce jsem nakonec rozměry zvětšila. Hrozilo, že by mohla zaniknout technika, struktury akvarelu a detaily v ilustracích.

Formát jsem zvětšila na rozměry jedné stránky 180 x 210 mm. Díky tomu se zvětšil i prostor pro písmo, a to knize prospělo.

Chtěla jsem, aby výsledná kniha byla svázaná kvalitním způsobem a měla i přes svůj kratší rozsah charakter skutečné knihy. Zvolila jsem vazbu V7, která je šitá a poloplátěná s využitím potahu hřbetu plátnem.

Pro obálku jsem vytvořila ilustraci vycházející z prvního příběhu. Text na zadní straně obálky koresponduje s ilustrací na přední straně. Jelikož si s Irskem spojuji útesy a rostliny, vyvedla jsem je hned i na obálku. Formální text a názvy kapitol jsem se rozhodla sjednotit jen do jedné barvy, proto i název, u kterého jsem zachovala původní znění, na

obálce je v zelené barvě. Podklad textu je tmavý a přála jsem si, aby z obálky vycházel tajemný dojem nikoliv však strašidelný či hororový. S obálkou koresponduje i předsádka, na které jsou hvězdy, u nichž jsem si dovolila pozměnit barvu k prospěchu celistvého dojmu. Předsádka má totiž při otočení listu zelenou barvu, která se zároveň objevuje i v patitulu.

U textu samotných příběhů jsem na světlém podkladu volila 94% černou barvu. 100% černá barva se mi zdála vzhledem ke kresbě v ilustraci příliš výrazná a nevyhovující. Font jsem se rozhodla neměnit, protože tenčí duktus u jiného písma, by mohl způsobit horší čitelnost především na tmavém podkladu. U tmavého podkladu jsem volila pak bílou barvu textu. Používala jsem font Garamond a Adobe Garamond Pro.

Výsledním dílem je kniha zhotovena ve třech exemplářích.

Kniha bude vhodná pro čtenáře spíše školního věku prvního stupně základní školy. Protože příběhy mají převážně pohádkový nádech, domnívám se, že budou přitažlivé pro menší děti. Do ilustrací jsem navíc přidávala i nové interakce, zvířata a předměty. Myslím, že i to by mohlo oslovit menší děti, které mohou v ilustracích pátrat po vedlejších detailech. Zároveň kniha není koncepčně pojatá jako obrázková kniha, a proto nepředsouvá čtenáři už konkrétní představu o všech scénách. Rozhodla jsem se i, že se vzdám scén, které jsou detailním a okouzlujícím způsobem popsány a přenechám tento obraz na čtenářově představivosti. Ačkoliv mě láká jejich ilustrování, pamatuji na to, jaké knihy jsem měla ráda, když jsem byla dítě.

5. Seznam použitých zdrojů

SCOTT, Michael. *Magical Irish Fairy Tales*. Přel. I. Daňhelová. 1. vydání. Brno: Ando Publishing, 1996. 124 s. ISBN 80-902032-4-8.

FARLEY, Julia. HUNTER, Fraser. *Celts: art and identity*. 1st published. United Kingdom: The British Museum Press, National Museums Scotland, 2015. 304 p. ISBN 978-0-7141283-6-8.

FRAZER, James. G., *Zlatá ratolest*, Přel. E. Herold a V. Šťovíčková-Heroldová, 2. vyd., Praha: Mladá fronta, 1994, 632 s. ISBN 80-204-0488-0.

PETIŠKA, Eduard., *Staré řecké báje a pověsti*, 14.vyd., Praha: Ottovo nakladatelství, 2013, 192 s. ISBN 80-7360-489-2.

SÍS, Petr. *Tibet - tajemství červené krabičky*. Praha: Raketa, 2005. ISBN 978-80-86803-03-1.

SÍS, Petr. *Ptačí sněm*. V Praze: Labyrint, 2011. ISBN 978-80-86803-20-3.

6. Resumé

My bachelor thesis is an illustrated book for children. I chose to illustrate three stories from the book *Magical Irish Fairy Tales* written by Michael Scott. For the book to gain the right character I looked for information and inspiration from Celtic culture. I especially enjoyed using artifacts and ornaments in illustration and creating associations with the story.

These stories seemed like a nice fairy tale to me, although there was also a rough twist in the story, as one would expect in stories from northern Europe. I followed the text and tried to create corresponding illustrations for it, which I decided to paint with watercolor and combine with pencil drawing.

It is a matter of fact that the landscape and especially the color green belong to Ireland, and it was my deliberate intention not to disrupt the association, moreover I tried to support it. I liked creating the scene and I allowed myself to add my own interactions, animals, patterns and details that would compliment the atmosphere of the whole illustration. As an overall result I think that the book would appeal to children from six to eleven years old.

The printing and binding was completed in three pieces by the company Indigoprint s.r.o. in Prague.

7. Seznam příloh

Příloha 1, 2

Ukázka knihy na mockup modelu

Příloha 3

Přípravné kresby

Příloha 4

Proces tvoření ilustrace od první kresby a návrhu kompozice

Příloha 5

Ukázka průběhu digitálního zpracování

Příloha 1

Ukázka knihy na mockup modelu

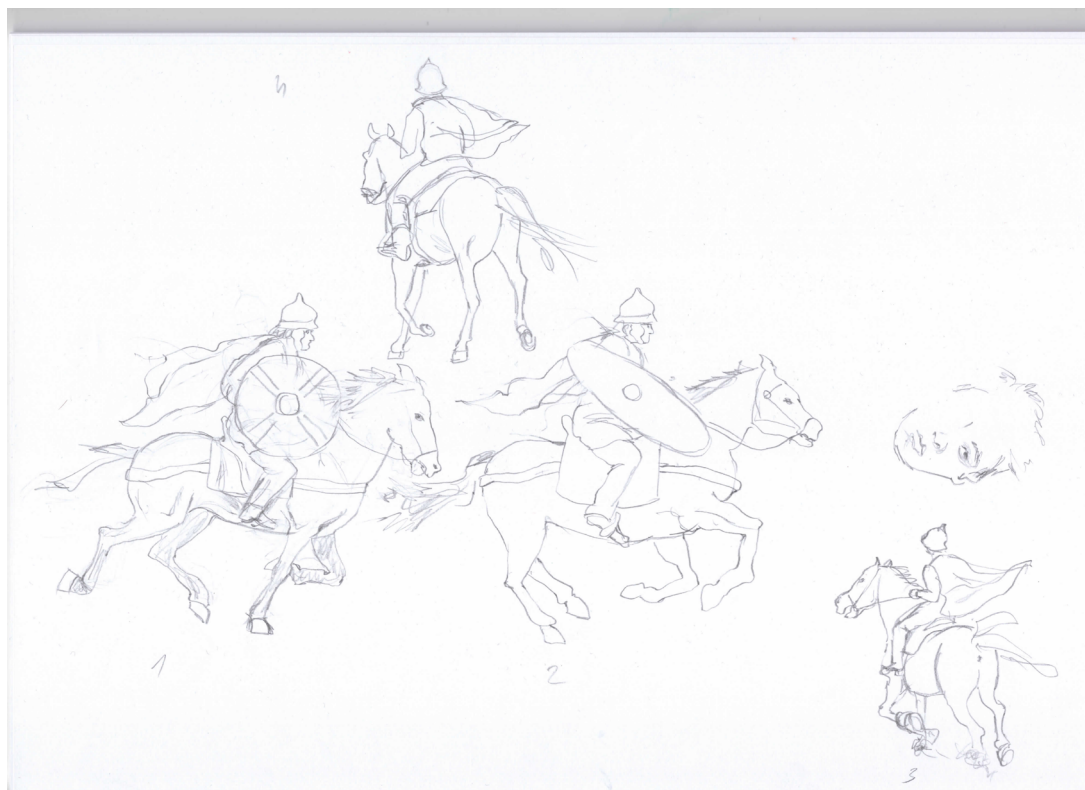
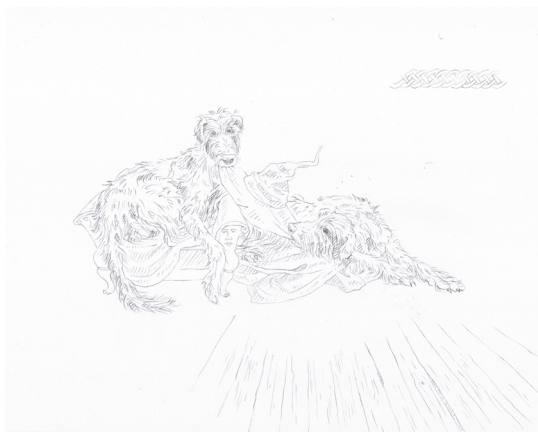

Příloha 2

Ukázka knihy na mockup modelu

Příloha 3
Přípravné kresby

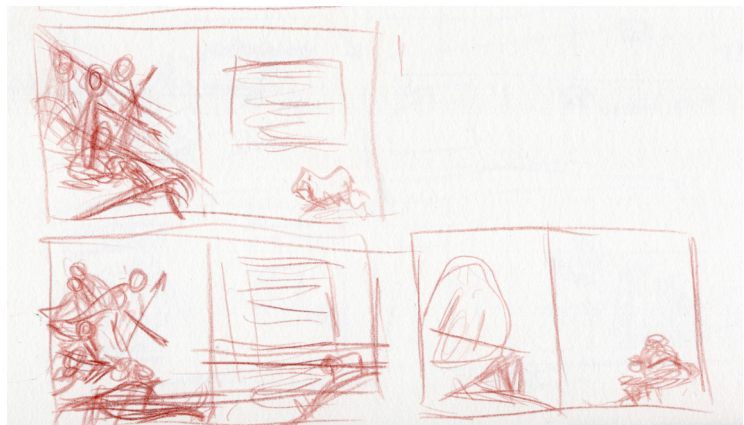
Příloha 4

Proces tvoření ilustrace od první kresby a návrhu kompozice

První kresba a návrh kompozice

Nová kompozice

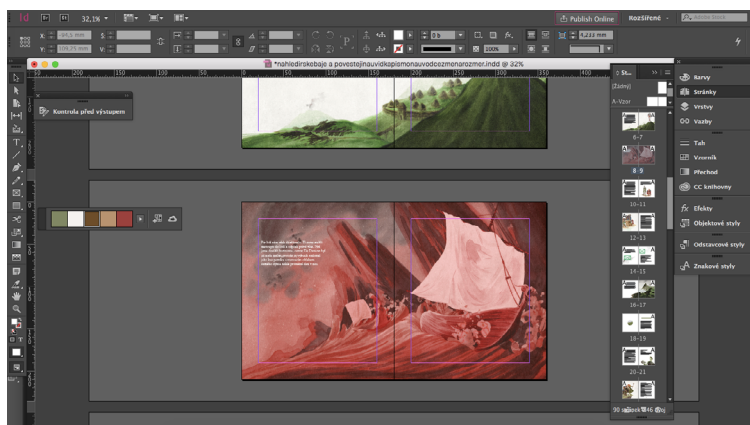
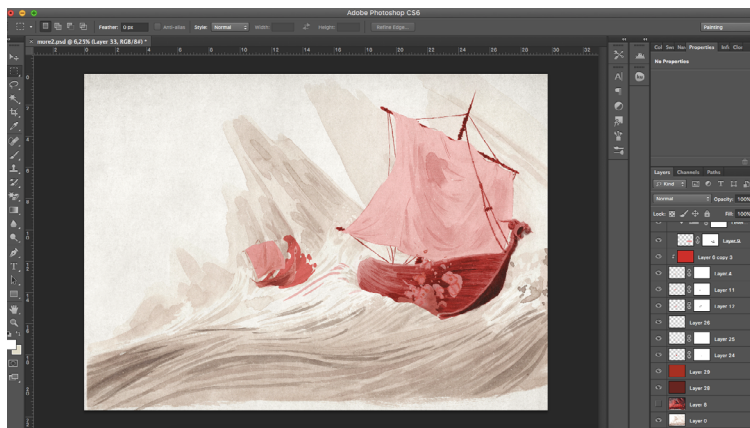

Finální ilustrace

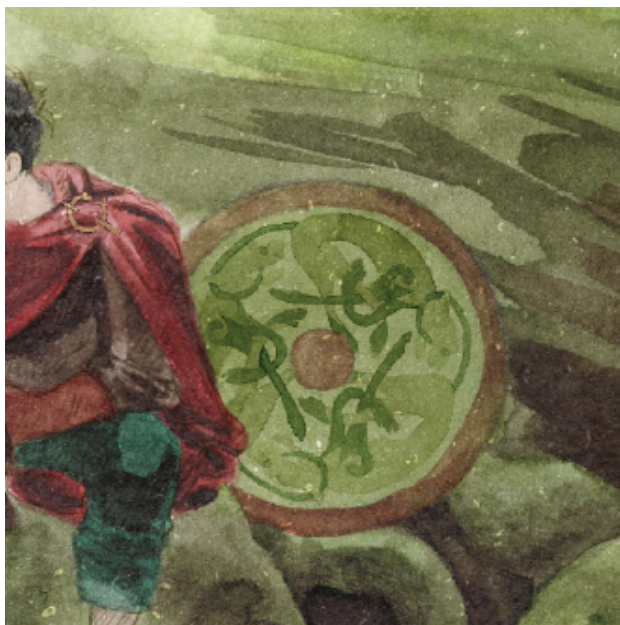
„Ale bylo to tam,“ řekl zklamán.
„Tu jsi?“ odpověděl Cullen. Měl jsem j se vrátit, jestli j si volá. I když svou dceru líbivě maloval, věděl, že si občas vymýšlí. Ohlédl se přes rameno na svého mladšího syna Rosta.
„Táče všechno v polárním krajích domů.“
Dole na pláži uslyšela Eila vzdechnutí lásky a znovu začala zpívat, aby upomněla svých pozemců.
Ochla vzkřísila předpokládání, když znovu uchýtila ten divoký a nádherný zpěv. „To je ono, to je ono, to je ono,“ vykala radost.
„Ovšem, ale co to je?“ ptal se otec a vytáhl meč, kdyby to náhodou byla křída.
Cullen si sundal z ramene luk a z toule vytáhl šíp. Podíval se na otec.
„Co odděluje?“ zeptal se.
„Nesdíleje sešitá kůže. Váš si taky hák?“ Cullen přikývl a on přišel do kůže. „Sejde se spolu na pláži a on zůstane tady nakrát, pak přišel, že budeme vypravět. Jsi si ležba, takže na ně sejde, abychom mohli upravit. Láka, si lež.“
„A co jsi?“ zeptala se Ocha.
Otec cítil smutnou. „Nis, semhle si poslat samotnou domů teď, když šance za chvíli zapadne, takže zůstanet tady nakrát se svým bratrem. A se abys mi přikládala. Jestli se tam dole něco stane, budeš ho posílat, aby nás chytali.“
„A co ty na vás tak mohlo zainočit?“ ptala se Ocha. „Viděl jsem jako šťastný hlas. A jak nádherný?“
„Jsi otec vlnit vpadlí utmanat. Otváráte ano. Sem a pláži krásný. Dostaneš. Se to není vlna věřící smrt.“
„Vlna?“ zeptala Ocha a začala se točit bít. Často slyšela o strážích vln, která páchala naňar před letáckými obřady a předpovědi, že někdo z osady bude zemřít.
27

Příloha 5 Ukázka průběhu digitálního zpracování

Příloha 6

6.1 Ukázka detailu ilustrace, štít

6.2 Ukázka detailu ilustrace, plášť

